

Aan het Ministerie van EL&I
Staatssecretaris Dr. H. Bleker
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

In fleanende takomst!

Betreft: BFVW inspraakreactie conceptwetsvoorstel natuur

Earnewâld, 17 november 2011

Excellentie,

Hartelijk dank voor de uitnodiging te reageren op het conceptvoorstel Wet natuur, versie 0.2. We herkennen een voorzichtige ambitie economie en ecologie in balans te brengen. Ook zien we een aanzet om Europese uitgangspunten leidend te laten zijn in de natuurwetgeving. Het wetsvoorstel stoelt evenwel meer op het gekende beschermingsregime voor gebieden dan op het faciliteren van behoud van soorten en draagvlak daarvoor bij de mensen op het platteland.

De 6.300 vrijwillige weidevogelbeschermers van de BFVW brachten in 2004 nog 600.000 uren in het veld door. Deze vrijwilligers zijn niet alleen actief op gewoon boerenland maar ook op de terreinen van de agrarische natuurverenigingen (ANV) en de terreinen van de natuurbeschermingsorganisaties (NBO). Er bestaat een directe koppeling tussen het kievitseieren zoeken en het beschermen van alle weidevogellegfels. Dat betekent dat indien iemand kievitseieren wil rapen, verplicht is om operationele weidevogelbescherming uit te voeren. Demotivering door de hedendaagse substantiële administratieve verplichtingen ter zake de regulering van het kievitseieren zoeken, resulteerde er in dat in 2011 nog maar 4.800 weidevogelbeschermers actief waren gedurende 500.000 uur. Dit betekent een forse reductie.

De erkenning van samenwerkingsverbanden van weidevogelbeschermers, die in de huidige wet verankerd is, is ook een erkenning van de vrijwilligers zelf. Door erkenning van deze samenwerkingsverbanden kan EU-Lidstaat Nederland invulling geven aan de regels die gelden ten aanzien van het behouden en beschermen en, waar mogelijk en nuttig, het benutten van weidevogels, door het rapen van de eerste legfels van de kievit in het vroege voorjaar.

Voorgesteld artikel 1.10 bepaalt: *"Bij het treffen van maatregelen op grond van deze wet wordt rekening gehouden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, en met de lokale en regionale bijzonderheden."* Deze opdracht in de wet (zoals ook opgenomen in artikel 2, Vogelrichtlijn) brengt met zich dat het opnemen in de Wet van erkenning door de overheid van samenwerkingsverbanden van weidevogelbeschermers niet gemist kan worden. Ook in de systematiek van de wet past het goed deze op te nemen, in het verlengde van de positie van de wildbeheereenheden. De erkenning dient de weidevogels en de vogelwachten. Deze boppeslach mag de wetgever zich niet laten ontglippen.

Met een formele positie wordt recht gedaan aan de opdracht die vanuit de EU is te vervullen en vooral ook spreekt er waardering uit voor de vrijwillige inzet van de Friese vogelwachten (BFVW). Ronduit demotiverend en strikt genomen overbodig is het verplichte rapporteren van geraapte kievitseieren per tekstbericht (sms-en). Zoals eerder is opgemerkt, is de animo voor het verrichten van weidevogelbescherming bij de mensen in het veld in vier jaar tijd fors teruggelopen (6.300 naar 4.800 beschermers). Met name is deze vorenstaande verplichte rapportage methode daarvan de oorzaak. Zo wordt het kind met het badwater weggegooid en wordt zo gehandeld in strijd met Artikel 13 van de Vogelrichtlijn: *"De toepassing van de krachtens deze richtlijn getroffen maatregelen mag niet leiden tot verslechtering van de huidige situatie met betrekking tot de instandhouding van alle in artikel 1 bedoelde vogelsoorten."*

Door het rapen te beperken tot een periode, liggende maximaal tussen 1 maart en 9 april (afhankelijk van het weer en de samenhangende vorderingen van de agrarische werkzaamheden), worden de EU-regels ook gewaarborgd. Dat de inzet van weidevogelbeschermers in bepaalde terreinen (bijvoorbeeld van TBO's en ganzengedoogebieden) niet of beperkt wordt toegestaan, belemmert het totaalresultaat van het weidevogelbehoud.

Het verbeteren van de leefomgeving van weidevogels is een zorg die keuzes vraagt. Keuzes om de ene soort te behouden kan betekenen dat een andere soort bestreden moet worden. De BFVW pleit er in dit verband voor de landelijke vrijstelling vos en kraai te behouden en andere soorten waarvan de instandhouding niet in het geding is provinciaal aan te pakken door de provincie de opdracht te geven daadwerkelijk te kiezen de ene soort meer te beschermen dan andere soort. 'Leven en laten leven' is niet altijd de beste optie.

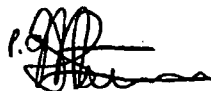
Wij begrijpen de tekst van de wet beter dan de toelichting erop, veelal een historisch overzicht. Is het niet handiger alleen per artikel een toelichting te geven? Nu is het voor iedereen mogelijk zeer ruim te interpreteren op basis van deze zeer ruime toelichting.

Om niet in herhaling te vallen is onze brief van 7 juli 2011 aan uw Ministerie van ELenI bij deze inspraakreactie gevoegd en integraal ingelast.

Wij vertrouwen op verdere voortzetting van de gedegen wijze waarop u het maatschappelijk veld betreft bij dit wetgevingsproces en wensen u veel succes bij het vertalen van datgene wat leeft in de maatschappij in werkbare wetgeving.

Met de meeste hoogachting,

Bond Friese VogelWachten

Mark Brouwer,
Voorzitter

Bijlage: onze brief van 7 juli 2011

Aan het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,
Programmadirectie Juridisch instrumentarium natuur en gebiedsinrichting i.o.

Mevrouw Mr. H. Heukers

Postbus 20401

2500 EK 's-Gravenhage

In fleanende takomst!

Betreft: reactie BFVW op conceptwet Natuur

Earnewâld, 7 juli 2011

Geachte mevrouw Heukers,

Hartelijk dank voor de mogelijkheid te reageren op het ambtelijk concept terzake het voorstel voor de nieuwe Wet Natuur. Wij hebben dit concept met belangstelling gelezen en herkennen een pragmatische benadering en een heldere implementatie van de Europese wet en regelgeving. Deze kwamen ook tot uiting in de impact-assessments die in juni 2011 werden georganiseerd en die prima vanuit het departement werden bemenst.

De Bond Friese Vogelwachten (hierna: BFVW) is de grootste vrijwilligersorganisatie met betrekking tot de actieve bescherming van vogels in het algemeen en in het bijzonder van alle soorten weidevogels in ons land. Er zijn bijna 25.000 leden waaronder ruim 5.000 actieve weidevogelbeschermers verdeeld onder 117 lokale vogelwachten in de provincie Fryslân. De legselgerichte- en kuikenbescherming vindt plaats op 145.000 hectare gras- en bouwland. In de laatste 10 jaar werden er jaarlijks gemiddeld alleen al 25.000 legfels van de Kievit beschermd. Voor de Grutto bedroeg dit aantal 9.000, de Tureluur 5.000 en de Scholekster 10.000 legfels. Dit kan overigens per jaar verschillen.

De BFVW is door de provincie Friesland en de Raad van State erkend als deskundig samenwerkingsverband van weidevogelbeschermers en coördineert het zoeken en rapen van eieren en de weidevogelbescherming. De BFVW wil deze verantwoordelijke rol blijven vervullen onder de nieuwe Wet Natuur. Van het totaal aantal weidevogelbeschermers in ons land is de helft actief in de provincie Fryslân en dat is niet toevallig!

Weidevogelbescherming

Er bestaat een onlosmakelijke samenhang tussen het kortstondig oogsten uit de natuur (kievitseieren rapen) en duurzaam en omvangrijk beschermen van alle weidevogels. Het kortstondig oogsten vormt de basis (leerschool en waardevolle stimulansen) voor een operationeel en uniek beschermingsmodel/plan ter instandhouding van alle weidevogelpopulaties waaronder ook de kritische soorten zoals de Grutto en de Tureluur.

Door de jarenlange ervaring van de Friese eierzoekers/beschermers, de substantiële materiekennis van veld en vogels, en de grote betrokkenheid met weidevogels is het Friese harmoniemodel uitermate effectief en productief (uitkomstpercentage legsels in Fryslân bedraagt ongeveer 75%, in de rest van ons land is dit lager) om de populatie van alle weidevogels op een bevredigend niveau te houden dan wel te brengen.

De belangrijke intrinsieke waarde van het Friese beschermingsmodel wordt ook door het Directoraat-Generaal Milieuzaken van de Europese Commissie bevestigd (bron: brief van de Diensten van de EC, Georg Kremliž): "Het rapen van kievitseieren maakt bovendien deel uit van een reëel programma voor de bescherming van vogels". Daarmee wordt aangegeven dat dit model naadloos aansluit op de uiteindelijke doelstelling van de Vogelrichtlijn (lid 1).

Educatie

Het kortstondig oogsten uit de natuur veroorzaakt een daadwerkelijke fysieke en mentale binding met de natuur. Mede daardoor heeft het ook een belangrijke educatieve waarde voor de jeugd. Dit betreft niet alleen de opleiding tot beschermer, maar deze waarde dient ook in een bredere context te worden geplaatst. Maatschappelijke ontwikkelingen veroorzaken dat de natuurbeleving van de hedendaagse jeugd snel terzijde wordt geschoven. Stimulansen om belangstelling te kweken voor de natuur leiden ertoe dat respectvol handelen jegens alles wat leeft en bloeit als vanzelfsprekend wordt geacht.

De vrijwilligers van de BFWW (commissie Educatie) geven de kinderen op de basisscholen onderricht door middel het presenteren van leskisten. Op deze wijze wordt kennis ontwikkeld omtrent de natuur in het algemeen en de weidevogels in het bijzonder. Dit heeft erin geresulteerd dat er ongeveer 60 jeugdvogelwachten bij de BFWW zijn aangesloten. Jaarlijks wordt er een provinciale 'jeugdvogelwachtdag' georganiseerd waarvoor veel belangstelling bestaat.

Gegevensverzameling

Door inventarisatie van broedparen van diverse weidevogels is het mogelijk gegevens voor wetenschappelijk onderzoek te verzamelen en aaneensluitend beleidsinstrumenten te ontwikkelen. Ook op andere wijze (het ringen van vogels) worden gegevens verzameld ten behoeve van het verrichten van wetenschappelijk onderzoek. Daarbij zijn drie werkgroepen van de BFWW actief.

Cultuurhistorische traditie

Het kortstondig rapen van kievitseieren is een eeuwenoude traditie en behoort tot het Friese culturele erfgoed. Waardevolle sociaal-cultuurhistorische elementen, tradities, verdienen alle aandacht van het bestuur van de Europese Unie en de overheden van de Lid-Staten mede ter bevordering van de regionale identiteit. Zowel de Europese Commissie als de hoogste bestuursrechter in ons land, de Raad van State, erkennen dat er voor het in stand houden van deze traditie als zodanig geen andere bevredigende oplossing denkbaar is (zie uitspraak van 7 december 2005). De maatschappelijke relevantie is dan ook groot.

Met instemming constateren wij dat er in de Memorie van Toelichting erkenning wordt gegeven voor de inzet van de bij de BFWW aangesloten vogelwachten. Wat echter vervolgens opvalt, is dat er geen expliciete wettelijk basis is aangegeven op grond waarvan Provinciale Staten van de provincie (Fryslân) kunnen besluiten een vrijstelling te verlenen voor het zoeken en rapen van kievitseieren in het bijzonder en de weidevogelbescherming (nazorg) in het algemeen. Dit doet geen recht aan het huidige beleid van de provincie Fryslân en de vrijwillige inzet van duizenden weidevogelbeschermers. Ook is het een gemiste kans van de wetgever hieraan erkenning te geven.

Gegeven het bovenstaande klemt dit des te meer als we de opdrachten uit de internationale en Europese verplichtingen lezen als het gaat om het behouden, of bij gebreken daarvan, het bereiken van een gunstige staat van instandhouding van weidevogels.

Ter borging van de mogelijkheid voor Provinciale Staten een vrijstelling te verlenen voor het zoeken en rapen van kievitseieren is een wettelijke basis vereist. Zoals eerder opgemerkt, vinden wij deze basis niet terug in onderhavig concept en dringen wij er bij u op aan artikel 3.3 aan te passen zodat het zonneklaar is dat Provinciale Staten deze bevoegdheid krijgen. Dit kan geschieden door op te nemen dat van een verbod, geformuleerd in artikel 3.1, lid 3, vrijstelling kan worden verleend. Concreet moet in lid 3.3, lid 2 "als bedoeld in artikel 3.1 en 3.2 ten aanzien van vogels" gewijzigd worden in "als bedoeld in artikel 3.1 en 3.2 ten aanzien van vogels en hun eieren. Op deze wijze wordt dan recht gedaan aan de intentie die in de Memorie van Toelichting is neergelegd.

Voor de Memorie van Toelichting suggereren we de volgende passage. "Naast vrijstellingsmogelijkheden voor het vangen en doden van dieren, zijn Provinciale Staten ook bevoegd vrijstelling te geven voor het zoeken en rapen van eieren. In de praktijk gaat het hier om het verder uitbouwen van de reeds onder de Flora- en faunawet gehandhaafde mogelijkheden (maar met veel minder administratieve lasten) voor het zoeken en rapen van kievitseieren. Uiteraard volgens de mogelijkheden en voorschriften die daar vanuit de Vogelrichtlijn en de daarop gebaseerde jurisprudentie voor gelden".

Vanuit deregulering en ook vanuit draagvlak voor de beschermende benutting door duizenden vrijwilligers is het, zonder geweld te doen aan de Europeesrechtelijke eisen, door de begrenzing naar tijd (de periode) leidend te laten zijn voor de vervulling van de eis van "kleine hoeveelheden onder strikt gecontroleerde omstandigheden" uit de Vogelrichtlijn. Het uitstellen van het broeden en het daardoor vergroten van het broedsucces door het rapen van eieren heeft vele belangrijke voordelen, waarbij het aantal geraapte eieren minder relevant is. Nederland voldoet zo aan de op haar rustende Europeesrechtelijke verplichtingen, door een actieve houding van bescherming te stimuleren. Het doet ook goed geen beperkingen in de wet te lezen waardoor bepaalde gebieden, zoals Natura 2000- en ganzengedooggebieden, uitgezonderd worden van deze effectieve vorm van natuurbescherming.

Graag lichten wij bovenstaande toe in een nader gesprek. Ook blijven we graag betrokken bij verdere ontwikkelingen en het meedenken ten behoeve van een werkbare Wet Natuur.

Met vriendelijke groet,

Bond Friese VogelWachten,

Mark Brouwer

Voorzitter